

Virolaisten ja liiviläisten sananlaskut — kaksi merkkiteosta

Eesti vanasõnad I: 1—5000. Toimetanud A. KRIKMANN ja I. SARV. Koostanud A. Hussar, A. Krikmann, E. Normann, V. Pino, I. Sarv ja R. Saukas. Monumenta Estoniae Antiquae III. Proverbia Estonica I. Eesti NSV TA Keele ja Kirjanduse Instituut, Eesti NSV TA Fr. R. Kreutzwaldi nim. Kirjandusmuuseum, Kirjastus »Eesti Raamat». Tallinn 1980. 910 s.

Monumenta Estoniae Antiquae on virolaisen kansanperinteen suurjulkaisu. Sen ytimenä on kalevalamittainen (regivärsilinen) laulurunous, mutta myös proosaperinnettä on ilmestynyt kolme mittavaa nidettä. Vuoden 1980 fennougristikongressiin valmistui painosta ensimmäinen osa tämän julkaisusarjan kolmannesta jaksosta, yli 900-sivuinen teos Eesti vanasõnad I.

Kysymyksessä on ankarimmatkin tieteelliset vaatimukset täyttävä Viron sananlaskujen täydellinen editio; se sisältää siis periaatteessa jokaisen virolaisen sananlaskun kaikkine aitoine toisintoineen. Koko teossarja on suunniteltu viisiosaiseksi. Itse sananlaskutekstit — 15 140 tyyppiä, noin 82 500 toisintoa — mahtuvat niistä kolmeen ensimmäiseen. Kahteen nidokseen jakautuva neljäs osa sisältää sana- ja kerääjähakemiston, katsauksen keruuseen ja luettelon kunkin pitäjän sananlaskutyypeistä; lisäksi siihen kootaan viitteet sananlaskuista muihin kansanperinteenlajeihin ja laaditaan yleisimpien sananlaskujen luettelo. Samoin kaksinidoksinen viides osa palvelee teossarjan kansainvälistä käyttöä: siihen sisältyvät I osan laaja johdanto ja jokaisen 15 140 sananlaskutyypin otsikkoteksti venäjän- ja saksankielisenä käännöksenä. Alustavan julkaisu suunnitelman mukaan koko teossarjan pitäisi valmistua vuoteen 1986 mennessä.

Arkistoidun sananlaskuaineiston kortistointi alkoi Virossa jo 1930-luvulla, ja vähitellen kypsyi ajatus tieteelliset vaatimukset täyttävän sananlaskujulkaisun toimittamisesta. Hanketta alettiin toteuttaa vuonna 1964, ja käsikirjoitus valmistui runsaassa vuosikymmenessä vuonna 1975. Teoksen toimittajien Arvo Krikmannin ja Ingrid Sarvin lisäksi työryhmään ovat kuuluneet Anne Hussar, Erna Normann, Veera Pino ja Rein Saukas. Avustajina on lisäksi toiminut suuri joukko Fr. Kreutzwaldi nim. Kirjandusmuuseumin, Keele ja Kirjanduse Instituutin ja Tarton yliopiston henkilökuntaa sekä opiskelijoita ja koululaisia.

Toisintomateriaali on teoksessa ryhmitelty sananlaskutyypeiksi; kriteereinä on pidetty — Matti Kuusen termein — »idean ja ytimen samuutta» (*idea* on tässä 'käyttöyhteyden ja -tarkoituksen määräävä lähekkäinen merkityssisältö' ja *ydin* taas 'keskeinen kuvaelementti, sanakuvio tai tarkoitekompleksi'). Nämä kriteerit antavat kuitenkin vain suuntaviivat, ja viime kädessä ratkaisut jäävät toimittajien intuition varaan. Koko autenttiseksi katsottujen 82 500 toisinnon aineisto on näin ryhmitelty 15 140 sananlaskutyypiksi. Näistä monet ovat yksitoisintoisia, huippuna taas

Kelle jalg tatsub, selle suu matsub, josta on 567 muistiinpanoa (niistä 360 autenttisia pidettyjä).

Voidaan siis sanoa, että virolaisia sananlaskuja tunnetaan yli 15 000. Luku on kuitenkin sikäli summittainen, että monessa tapauksessa tyyppien väliset erot ovat varsin lievät. Niinpä esimerkiksi *Koh härgä, sääl sarvõ* (1848), *Kus härga, seal sõrga* (1854), *Kus jalga, sääl sõrga* (2404) ja *Kus konti, sääl sõrga* (4322) olisi hyvin perustein voitu yhdistää; nyt ne ovat jokainen erikseen numeroituna omana sananlaskutyypinään.

Tyyppien rajaamisessa on nähtävissä huojuntaa, mutta sillä ei juuri ole vaikutusta teoksen käytettävyyteen. Tyypipiartikkeleihin on nimittäin liitetty viitteitä, joiden avulla läheiset sananlaskutyypit löytyvät. Viitteitä on tosin käytetty melko säästeliäästi, ja väliin eri tyyppien väliset yhteydet ovat nähtävästi jääneet huomaamattakin. Sananlaskut *Ära hõiska enne, kui üle mäe oled saanud* (1688), *Ära hüüa enne, kut sa üle mere saad* (1890) ja *Ää hüüdag enne hopp! kut sa üle saad* (1891) on kaikki esitetty omina tyyppinään, eikä niitä ole sidottu edes viitteillä toisiinsa. Kukin omana tyyppinään esiintyvät myös *Paremb ette kaia kui perrä kahitseda* (723), *Paremb enne kavada kui pääle kahida* (3519), *Paremb kaia ku kannaha* (2887) ja *Parem karta kui kahetseda* (3273). Niistä vain kahdessa ensimmäisessä on keskinäiset viitteet, muut jäävät irralliseksi. Samoin tässä olisi ollut aiheellista viitata myös sananlaskutyypin 3173 C-varianttiin (*Parem kannata, kui kahetsa*) ja kansainvälistä lukijaa ajatellen kenties myös sananlaskuun *Parem hoida kui oiata* (1430). Näistä kuudesta sananlaskutyypistä ainakin viiden ensimmäisen sukulaisuus on niin läheinen, että viitteet olisivat olleet paikallaan. Monen hengen voimalla tehtyyn työhön tällaisia epätarkkuuksia ja epäjohtomukaisuuksia pyrkii kuitenkin aina jäämään.

Sananlaskutyypit seuraavat toisiaan aakkosjärjestyksessä; hakusanaksi on otettu kunkin tyypin ensimmäinen keskeinen sana, yleensä nomini. Kun teossarjan neljänteen osaan tulee vielä sanahakemisto, ei etsityn tyypin löytäminen tuota vaikeuksia. Aakkosjärjestys on kiistatto-

man onnistunut ratkaisu; esimerkiksi sisälönmukaiset ryhmittelyt, jotka ovat kansainvälisessä sananlaskukirjallisuudessa yleisiä, ovat käyttäjän kannalta monessa suhteessa hankalampia.

Tyyppiartikkelissa on otsikkotekstinä aina yksi kyseisen sananlaskutyypin reaalinen toisinto. Otsikkotekstin jäljessä ilmoitetaan lisäksi sekä koko toisintomäärä että autenttisiksi katsottujen toisintojen luku, joka voi olla huomattavastikin pienempi. Itse artikkeliin sisältyvät kaikki painetuista lähteistä poimitut toisinnot sekä ne käsikirjoitusmuistiinpanot, joita on voitu pitää autenttisina. Toisinnot on ryhmitelty sananlaskun alatyypeiksi käyttäen joustavasti neljää eri jaotteluperustetta: tekstien sanastoa ja syntaksia, niiden maantieteellistä alkuperää sekä liitännäiselementtejä. Toisinnot siteerataan tarkasti murre-eroja myöten ja vuotta 1800 vanhemmat painetut tekstit esitetään faksimilejäljenteinä. Toisintojen keruupitäjä ja usein myös kerääjä on mainittu, sen sijaan muistiinpanovuosi on jätetty ilmaisematta. Eri sananlaskutyyppeiden välisten viittausten lisäksi artikkeliin sisältyy tarvittaessa viitteitä myös muihin perinteenlajeihin sekä kirjallisuuteen. Lukija saa siis eteensä erilaisissa painatteissa aiemmin julkaistut toisinnot sekä kaikki autenttiset käsikirjoitusmuistiinpanot tarkasti siteerattuina; toimittajat ovat tehneet teksteihin vain vähäisiä ortografisia korjauksia. Näin suuri tarkkuus kuluttaa tietenkin tilaa, ja pisin teossarjan ensimmäisen osan artikkeleista — *Kured lähvad – kurjad ilmad, haned lähvad – hall taga, luiged lähvad – lumi taga* (4574) — täyttääkin seitsemän kaksipalstaista sivua. Johdannossa toimittajat esittävät vankat perustelut menettelylleen, ja ratkaisua onkin pidettävä oikeaan osuneena: näin teos tarjoaa esimerkiksi lingvistille riittävän tarkkaa materiaalia ei vain leksiikaalisen vaan myös syntaktisen, morfologisen ja fonologisenkin tutkimuksen tarpeisiin.

Ovatko *Ära arva koera karvast* ja *Hunti hammastest tuntasse* saman sananlaskutyypin toisintoja, vai onko ne katsottava eri sananlaskuiksi? Vastaus tuntuu selvältä: kysymys on kahdesta eri sananlaskusta, sillä niillä ei ole sen enempää yhteistä ideaa

kuin ydintäkään. Mutta aineistossa on variantteja lisääkin: *Ära arva koera karvast, vaid hambast; Vaata koera hambast, mitte karvast; Hunti tunnukse ennemine hambast kui karvast; Koer tunnus karvast, hunt hambast* jne. Toimittajat ovat koonneet kaikki variantit yhdeksi tyyppiä (4188); vaikka sen sadasta toisinnosta muutamit ovat hyvinkin etäällä toisistaan, niistä muodostuu silti katkeamaton sarja.

Esimerkki osoittaa ne sekä käytännölliset että teoreettiset ongelmat, joita sananlaskujen tyyppittämiseen liittyy. Mitä suuremaksi aineisto kasvaa, sitä enemmän alkaa ilmetä kytköksiä alkuaan täysin erillisiltä näyttäneiden sananlaskujen välillä. Teoksen johdannossa tämä prosessi kuvataan nelivaiheiseksi:

a) »olemassalovaihe»: monet tyypit esiintyvät yhtenä toisintona, osa tyypeistä puuttuu kokonaan

b) »eriytymisvaihe»: esiintyvien tyyppien määrä on kasvanut, tyypeistä on keskenään varioivia toisintoja

c) »yhdentymisvaihe»: tyyppien valtaosa on jo esillä, variaatio on lisääntynyt, tyyppien välille alkaa syntyä siltoja

d) »ylemmän asteen olemassalovaihe»: esillä ovat kaikki tyypit ja valtaosa niiden mahdollisista muunnoksista, hajautuminen on vähentynyt, tyyppien väliset siirtymät ovat luontevia, kuva eri tyyppien yleisyydestä on melko todenmukainen.

Käytettävissä olevan toisintomäärän lisääntyessä siirrytään vaiheesta a vaiheeseen d. Kun *Eesti vanasõnad* pohjautuu 162 500 toisinnon aineistoon — autenttisiksi on katsottu 82 500 —, se antaa d-vaiheen mukaisen kuvan Viron sananlaskustosta. Juuri siksi eri tyyppien välillä on runsaasti »silloja»: tyyppien rajat eivät ole selvät, kontaminaatiot ovat yleisiä, tyypeistä monet jakautuvat melko itsenäisiksi alatyypeiksi jne. Vedenpitävään ratkaisuun ei aineiston tyyppityksessä ole mahdollista päästä, mutta toimitustyössä omaksuttu melko väljä linja on vähäisine epäjohdonmukaisuuksineenkin nähdäkseni varsin onnistunut. Ristikkäisviittausten merkitys tietenkin tällöin korostuu, koska lukija löytää juuri niiden avulla ne sillat, jotka tyyppien eriyttäminen muuten katkaisisi.

Erittäin paljon huomiota on aineistoa

käsiteltäessä jouduttu kiinnittämään toisintojen aitouteen. Painetut toisinnot on haettu esiin paitsi varsinaisista sananlaskujulkaisuista etenkin ennen vuotta 1917 ilmestyneistä painatteista: kieliopista, kalentereista, sanomalehdistä ja muista mitä erilaisimmista kirjallisista lähteistä. Tämän perusteella on taas käynyt mahdolliseksi selvittää käsikirjoitusmuistiinpanojen aitous. Kirjallisuudessa samat toisinnot ovat periytyneet vanhemmista julkaisuista nuorempiin, mutta myös arkistojen kerääjistä jotkut ovat kopioineet aineistoa painetuista lähteistä. Samoin on voitu mukailta olemassa olevia sananlaskuja, kääntää niitä vieraskielisistä alkuteksteistä tai sepittää kokonaan uusia. Tämä aines on pyritty eristämään aidoista primaaritoisinnosta, ja näin yli 160 000 muistiinpanosta lähes puolet on karsiutunut pois. Epävarmoina mukaan otetut toisinnot on osoitettu kysymysmerkillä tai panemalla epäilynalaisen kerääjän nimi näkyviin (kerääjä on voitu mainita myös aitouden takeena); neljänteen osaan tuleva kerääjien esittely antaa vielä lisäselvitystä aidon ja epäaidon aineiston rajankäynnistä. Kaiken kaikkiaan lähdekritiikki on esikuvallista, kansainvälisesti katsoen tämänlaajuisessa sananlaskujulkaisussa jopa ainutlaatuisen tarkkaa.

Eesti vanasõnad ei kuitenkaan ole pelkkä ainesjulkaisu. Jo lähdekritiikki on vaatinut merkittävää tutkimuspanosta, ja teossarjan neljännessä osassa perusselvitykset ovat keskeisessä asemassa. Tutkimuksellinen ote on vahva myös johdantoluvussa. Siinä toimittajat piirtävät mm. yleiskuvan Viron sananlaskutraditiosta ja sen muuntumisprosessista; äärimmilleen tiivistettynäkin se soveltuu malliksi myös muiden perintelajien tarkasteluun. Sananlasku ei tietenkään ole nyky-Virossa samalla tapaa kadonnut kuin esimerkiksi kalevalamittainen laulu (regivärs), loitsu tai satu; se on kuitenkin surkastunut ja kirjallisten vaikutteiden läpitunkema. Siinä on nähtävissä moniakkin tähän viittaavia piirteitä: 1) kalevalamittainen alkusointuun ja kertoon nojautuva aines on kadonnut tai katoamassa; 2) on syntynyt uusi kirjallisille vaikutteille altis loppusointuun suuntautuva perinne; 3) käytössä olevien sananlaskujen

määrä on supistunut; 4) säilyneet sananlaskut ovat enimmäkseen koko maassa tunnettuja, paikalliset erityispiirteet väistyvät; 5) kieliasu on kanonistunut, luovaa variaatiota ei juuri esiinny; 6) sananlaskut ovat lyhentyneet; 7) autenttisen ja epäautenttisen ero on häviämässä, samoin ero suullisen ja kirjallisen aineksen sekä eri perintelajien välillä.

Teoksen johdantoluku on kokonaisuutenaakin merkittävä katsaus sananlaskuihin yleensä ja Viron sananlaskustoon erityisesti. Toimittajien syvälinen aineiston hallinta, perehtyneisyys paremiologiseen kirjallisuuteen, laaja folkloren- ja kulttuurintutkimuksen problematiikan tuntemus sekä terävä looginen ja filosofinen ajattelu on hionut siinä paikoin huikaisevan kirkkaan synteetin sananlaskun olemuksesta, sen elämästä ja asemasta inhimillisessä kulttuurissa. Johdantoluvun aikanaan ilmentyessä sekä venäjän- että saksankielisenä käännöksenä sen ajatukset pääsevät ansaitsemallaan tavalla leviämään myös kansainväliseen tutkimukseen.

Teoksen neljänteen osaan on luvassa luettelo Viron suosikkisananlaskuista. Olen poiminut tähän näytteeksi I osan 25 yleisintä sananlaskua ja esitän niille myös suomalaiset vastineet; kunkin tekstin jäljessä oleva luku osoittaa autenttisiksi katsottujen virolaistoisintojen määrän:

1. Kelle jalg tatsub, selle suu matsub. (360)
Jonka jalka tassaa (~ kapsaa), sen suu massaa (~ napsaa).
2. Kes koera saba kergitab, kui koer ise. (360)
Kukas kissan (~ koiran) hännän nostaa, jos ei se itse.
3. Käbi ei kuku kännust kaugele. (285)
Ei omena kauaksi puusta putoa.
4. Häda ajab härja kaevu. (260)
5. Kuidas känd, nõnda võsu. (250)
Ei vesa kannosta kauas kasva.
6. Kui saad üle koera, siis saad üle saba ka. (245)
Kun jaksaa koiran, niin jaksaa hännänkin.
7. Kured lähvad — kurjad ilmad, haned lähvad — hall taga, luiged lähvad — lumi taga. (225)
Halla hanhen siiven alla, talvi joutseen takana.

8. Hea laps, kes hästi tansib, parem laps, kes paegal seisab. (220)
9. Kes kopikat ei korja, see rublat ei saa. (210)
Joka ei kopeekkaa kokoa, se ei ruplaa säästä.
10. Kes kannatab, see kaua elab. (200)
11. Kodus laps kuulsam, ahju pääl ausam. (200)
Kotona lapsi korea.
12. Kes kahju kardab, see õnne ei leia. (195)
Vahinkoa jos pelkää, niin voittoa-kaan et saa.
13. Koer haugub, kuni külaline tuleb. (195)
14. Hunt heidab küll karva, aga mitte viisi. (190)
15. Kus hunti kõneldakse, säääl hunt on. (190)
Siinä paha (~ susi), missä mainitaan.
16. Häda ei anna häbeneda, tühi kõht kõrgistada (190)
Ei hätä hävetä anna, kiiru kauan kiinnitellä.
17. Parem karta kui kahetseda. (185)
Parempi katsoa kuin katua.
18. Mis hundi suus, see hundi kõhus. (180)
Mikä on suden suussa, se on suden perseessä.
19. Mida armsam laps, seda kibedam vits. (175)
Mitä vitsa vinkeämpi, sitä lapsi rakkahampi.
20. Aganas on leiva jätku, humalad on õlle jätku, vesi pitka piima jätku, tuhk on tubaka jätku. (165)
Vesi on pitkä piimän jatko, akan itku leivän jatko.
21. Kassi keele otsan tõbi, peni keele otsan rohi. (160)
Koiran kielessä on sata taikaa, kissan kielessä sata tautia.
22. Mida rohkem koeri koos, seda vedelam lake. (160)
Mitä enemmän koiria koossa, sitä vetelämpi latkiminen.
23. Parem hoida kui oiata. (155)
24. Kaks kõva kivi ei tee head jahu. (155)
Ei kaksi kovaa kiveä jauhoja tee.
25. Käsi peseb kätt. (150)
Käsi kättä pesee.

Ryhmänä nämä 25 sananlaskua poikkeavat jonkin verran teoksen koko aineistosta: ne ovat mm. hieman keskimääräistä

lyhempiä, samoin esimerkiksi alkusointu on niissä runsaampaa. En kuitenkaan puutu niiden kieliasun erityispiirteisiin vaan tarkastelen luetteloa nimenomaan suomalaisten vastineiden pohjalta.

Sananlaskuista seitsemän (1—3, 7, 9, 15 ja 17) kuuluu myös Suomessa yleisimmin käytettyihin; sanastoeroja useimmissa tapauksissa tosin on, ja eri alatyypin yleisyysuhteet voivat suomalaisessa aineistossa olla aivan toiset kuin virolaisessa. Verraten runsastoisintoisia ovat Suomessa myös 5—6, 18, 20, 22, 24 ja 25, joskin niiden suosio on Virossa viisin- tai jopa kymmenkertainen. Myös sananlaskuille 16, 19 ja 21 löytyy suomenkieliset vastineet, mutta toisintoja niistä on vain muutamia. Viron yleisimmistä sananlaskuista 4, 8, 10, 13, 14 ja 23 näyttävät olevan Suomessa tuntemattomia, ja myös sananlaskuissa 11 ja 12 on ilmeisesti kysymys satunnaisesta yhtäläisyydestä.

Jo näinkin lyhyt luettelo herättää monenlaisia kysymyksiä. Mitkä ovat esimerkiksi syyt siihen, että jokin Virossa aivan yleinen sananlasku on Suomessa täysin tuntematon ja päinvastoin? Millaiset tekijät ylipäänsä aiheuttavat eri sananlaskujen yleisyydessä havaitut erot? Millainen on virolaisen sananlaskun ja sen suomalaisen vastineen yhteys: onko toinen kieli lainannut sen toisesta? ovatko molemmat saaneet sen erikseen jostakin muualta? onko kysymys kenties vanhasta yhteisestä perinnöstä? Pelkät levikkitiedot antavat usein vastauksen. Esimerkiksi sananlaskun 21 harvalukuiset suomalaisvastineet ovat Inkeristä ja Kannakselta, joten se on ilmeinen laina joko virosta tai venäjältä. Samanlaisia tapauksia on löydettävissä myös virolaisesta aineistosta; niinpä vain Kuusalusta tavatut *Kes kulbil algab*, *see lusigal lobetab* (4523) ja *Korge on kodune künnis toista kerda kerduessa* (4844) ovat selvästi myöhäisiä suomalaislajinoja. Toisaalta kalvalamittaa noudattava 16 viittaa paljon vanhempiin kontakteihin; suomalaistoisintoja siitä on tosin niukasti, mutta iäkkäin niistä esiintyy jo Florinuksen kokoelmassa. Yhtä ongelmallinen on kalendaarinen sananlasku 7; Toivo Kaukoranta (Kansat. tutkielmia Kaarle Krohnille, SUST 35) arveli aikoinaan sitä kantasuomalaiseksi ja

Kirjallisuutta

rekonstruoi sille jopa alkumuodon: *Halla hanhen hännän alla, lumi luikon siiven alla.*

Kysymys ja vastaus -leikkiä ei ole vaikea jatkaa, mutta nämäkin esimerkit riittävät osoittamaan, mikä merkitys ilmestymässä olevalla suurteoksella on jo pelkästään tutkittaessa itämerensuomalaisia kieliä puhuvien kansojen keskinäistä vuorovaikutusta, kulttuurieroja ja -yhtäläisyyksiä, vanhaa perintöä ja sen muuntumista sekä omapohjaisen kehityksen että muista kielistä ja kulttuureista tulevien vaikutteiden johdosta.

Teoksella on kuitenkin käyttöarvoa myös suomenlahden piirin ulkopuolella. Kansainvälisessä paremiologiassa eivät suurteokset ole aivan tuntemattomia: on K. F. Wanderin viisiosainen *Deutsches Sprichwörter-Lexikon*, Reinsberg-Düringsfeldin kaksiosainen *Sprichwörter der germanischen und romanischen Sprachen*, Hans Waltherin viisiosainen *Proverbia Sententiaeque Latinitatis Medii Aevi*, edelleen mm. Iuliu Zannen kymmenosainen romaniaalaisten, Nikolaos Politesin neliosainen kreikkalaisten sekä Julian Krzyżanowskin ja Stanisław Świrkon samoin neliosainen puolalaisten sananlaskujen julkaisu. Eesti vanasõnad kuuluu mitoitukseltaan näiden kansainvälisten eliittiteosten joukkoon, ja toimitusperiaatteiltaan ja tieteelliseltä tarkkuudeltaan se ylittää useimmat niistä. Valmistuttuaan se on todella merkittävä lisä kansainväliseen tutkimukseen.

Virolaisten sananlaskujen editio ei siten ole vain kansallinen vaan myös kansainvälinen merkkiteos. Välittömimmin se silti koituu itämerensuomalaiseen sananlaskustoon ja sen kansainvälisiin kosketuksiin kohdistuvan tutkimuksen hyödyksi; itse asiassa teosta voidaankin tarkastella myös tämän tutkimustyön keskeisenä osana. Syksyllä 1963 nimittäin solmittiin Matti Kuusen aloitteesta Suomen ja Neuvostoliiton tieteellis-teknisessä yhteistyökomiteassa tällaista tutkimushanketta koskeva sopimus. Virossa on jo ehditty julkaista sekä vatjalaiset että liiviläiset sananlaskut, ja vepsäläisen aineiston käsittävä teos on valmisteilla. Eesti vanasõnad tuo nyt julkisuuteen myös Viron sananlaskut. Suomen vastuulla tässä suurhankkeessa on

suomen- ja karjalankielisen aineiston käsittely; meillä ei vastaavista täydellisen aineiston julkaisusuunnitelmista ole voitu edes haaveilla: aineistoa on liikaa, ja jo sen käsittelyn rahoittaminen on osoittautunut vaikeaksi. Sitä suuremman arvon osaamme antaa lahden toisella puolella tehdyille jättiläistyölle.

Pentti Leino